

GŁOS LUBAWSKI

POLSKO-KATOLICKA GAZETA BEZPARTYJNA NA POWIAT LUBAWSKI I OKOLICE

Wychodzi trzy razy tygodniowo: we wtorek, czwartek i sobotę.

Przedpłata: miesięczna wynosi 80 groszy z doręczeniem 1 złoty.
kwartalna wynosi 2,40 zł. z doręczeniem 3,00 zł.

W wypadkach nieprzewidzianych spowodowanych siłą wyższą (prze-
szkód w zakładzie, złożenia pracy i t.p.) abonent nie ma prawa żąda-
nia niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

Ogłoszenia: za ogłoszenie od wiersza 1 mm. na str. 6-lin. 15 gr.
na str. 2-lin. 50 gr., ogłoszenia drobne słowo 20 gr.

Za ogłoszenia redakcja nie odpowiada.

Telefon Nr. 50. Konto czekowe P. K. O. Nr. 145266.

Osłonkami drukarni B. Miroszewskiego w Nowemście n. Drw.

Rok IV.

Nowe Miasto Lubawskie, sobota, 4 września 1937 r.

Nr. 103

Nasze trudności surowcowe.

Panuje w Polsce przekonanie, iż jesteśmy krajem obfitującym w bogactwa naturalne. Istotnie, posiadamy szereg wartościowych surowców, jak np. węgiel, sól, ropę naftową, sole potasowe, rudę żelazną itp., ale na pełne zapatrzenie gospodarstwa krajowego w tym względzie, mamy tego wszystkiego za mało. Jeżeli dotychczas nie występowało to w całej pełni, to jedynie dzięki stosunkowo słabemu tętnu życia gospodarczego kraju.

Dopiero występująca w ostatnich dwóch latach a zwłaszcza wzmagająca się ostatnio poprawa gospodarcza wykazała, na jak znaczne trudności napotykamy w zapatrzeniu się w dostateczną ilość potrzebnych nam surowców przemysłowych. Znaleźliśmy się w trudnym położeniu. Istnieje możliwość dania zatrudnienia setkom tysięcy obywateli czekających z utęsknieniem na pracę, a tymczasem brak dostatecznie obfitych własnych źródeł surowcowych staje temu na przeszkodzie.

Brak nam przede wszystkim surowców włókienniczych takich jak wełna, bawełna i juty. Nie wytwarzamy zupełnie kauczuku, brak nam rud, miedzi i aluminium, nie posiadamy wystarczających i dostatecznie bogatych złóż rud żelaza, nawet ropa naftowa wystarczająca obecnie na pokrycie zapotrzebowania wewnętrznego i nawet wytwarzana częściowo na wywóz nie stanowi dostatecznego oparcia produkcyjnego, gdyż w razie podniesienia stopnia motoryzacji kraju, zmuszeni będziemy sprowadzać z zagranicy paliwo płynne.

Zagadnienie surowcowe wklajają jeszcze warunki finansowe, w jakich dokonywa się poprawa gospodarcza. Nie posiadamy ani dostatecznego zapasu obcej waluty, ani też nie uzyskujemy w obrotach płatniczych z zagranicą tak znacznych korzyści pieniężnych, ażebyśmy mogli pozwolić sobie na wielkie zakupy surowców, gdyż to stwarza odpływ za granicę i tak zbyt szczypty jak na nasze potrzeby, kapitałów. Tymczasem właśnie wzrastający przywóz surowców, zajmujący w naszym wwozie przeszło 50 proc. obrotów, przyczynia się do tego, że nasze obroty handlowe z zagranicą nie przynoszą nam zysków. Ponadto oczywiście jest, że gdybyśmy nawet mogli pozwolić sobie na znaczne zwiększenie przywozu, to przede wszystkim winniśmy zakupywać za granicą narzędzia pracy i maszyny, dla zatrudnienia milionowych mas bezrobotnych i bezrolnych.

Nie łatwo zaradzić złemu. Nie zawsze racjonalnym jest bowiem forsowanie wywozu dla uzyskania odpowiednich zapasów pieniędzy, któreby następnie mogły być obracane na zwiększenie przywozu surowców. Nie jest to właściwe zwłaszcza wówczas, gdy dla zdobycia „taniego kauczuku“, czy „taniej bawełny“, zmuszeni jesteśmy wywozić okukier i węgiel po cenie kilkakrotnie niższej od cen wewnętrznych, nakładając w ten sposób rodzaj podatku na spożywcę krajowego, płacącego wyższą cenę za te produkty na miejscu w kraju.

Drogą prowadzącą do niezależnienia gospodarki polskiej od dostaw surowców z zagranicy jest w pierwszym rzędzie wyzyskanie w większym niż dotychczas stopniu bogactw naturalnych kraju. Możliwą jest więc rozbudowa produkcji szeregu surowców czy to wytwarzanych w ilości niedostatecznej, czy też nie odpowiadających wymogom jakościowym. Dotyczy to np. wełny, ładu, tytoniu, jedwabiu, rud żelaznych, ropy naftowej itp.

Drugą drogą, prowadzącą do celu jest zastąpienie surowców naturalnych, sztucznymi, wytwarzanymi fabrycznie. Nie znaczy to, by było gospodarczo racjonalne oraz możliwe — ze względu na nasze ubóstwo kapitałowe — forsowanie na wielką skalę produkcji sztucznych surowców, na wzór Niemiec, czy Włoch.

Krwawy plon warcholstwa

Oświadczenie Rządu w sprawie zająć w Małopolsce.

PAT ogłasza następujący komunikat Rządu:

Po zestawieniu całokształtu materiałów, dotyczących zająć, jakie miały miejsce w centralnych powiatach Małopolski i po przeanalizowaniu przebiegu tych zająć, Rząd podaje do wiadomości co następuje:

Stronnictwo Ludowe, wykorzystując drogą wszystkim Polakom, rocznicę zwycięstwa Żołnierza Polskiego, zwołało na dzień 15 sierpnia r. b. szereg zgromadzeń, na których proklamowano 10-dniowy powszechny strajk chłopski, mający poprzeć hasła i postulaty polityczne stronnictwa.

Strajk ten miał doprowadzić do zdeorganizowania życia gospodarczego w Państwie przez uniemożliwienie dowozu żywności do miast — przy tym chciano go przeprowadzić za pomocą terroru specjalnie zorganizowanych i uzbrojonych bojówek.

Strajk miał objąć całe Państwo, nie udał się jednak dzięki poczuciu obywatelskiemu mas chłopskich, świadomych akcji Rządu, zmierzającej do polepszenia położenia wsi oraz bezspornie odczuwających poprawę bytu na skutek lepszej koniunktury gospodarczej.

Został on przeprowadzony w centralnych powiatach Małopolski przy pomocy rozagitowanej części Stronnictwa Ludowego, rekrutujących się przeważnie z ludności małorolnej, bądź zupełnie z ziemią niezwiązaną oraz stosujących przy tym terror wobec mieszkańców wsi, nie chcących mieć z akcją strajkową nic wspólnego.

Wobec nieudania się prób całkowitego wstrzymania dowozu żywności do miast, bandy, kierowane przez członków Stronnictwa Ludowego, usiłowały wywołać rozruchy i dopuściły się szeregu aktów gwałtu i zwykłych przestępstw kryminalnych — barykadując drogi, podpalając zabudowania oraz ścinając drzewa owocowe i zabijając zwierzęta pociągowe, należące do osób, niesolidaryzujących się ze strajkiem, wreszcie — przerywając połączenia telegraficzne i przystępując do rozbiorów mostów.

Doszło następnie do tego, iż uzbrojone bandy poczęły atakować oddziały policji, zaulawszy oszukane zapewnieniom swych przywódców, że mogą działać bezkarnie, ponieważ policjantom wydano zakaz robienia użytku z broni palnej.

Dopiero, pierzchając po pierwszej salwie policyjnej, obalamuceni uczestnicy napsów przekonywali się, iż policja w obronie ładu i spokoju publicznego ma nie tylko prawo, ale i obowiązek użycia broni.

W tych wszystkich wypadkach, gdzie doświadczenia zagraniczne i własne wykazywały opłacalność produkcji sztucznych surowców, względnie niezbyt dużą różnicę kosztów w stosunku do surowców naturalnych — rozbudowa produkcji takiej jest wskazana, zwłaszcza tam, gdzie przemawia za tym wzgląd na obronę kraju.

Trzecią wreszcie drogą, jest racjonalizacja naszych obrotów handlowych z zagranicą, a w szczególności akcja w kierunku zwiększenia opłacalnego wywozu przemysłowego do krajów, z których przede wszystkim sprowadzamy surowce przemysłowe, t.j. głównie do krajów zamorskich. Stworzyłoby to odpowiednio podstawy finansowe dla przywozu surowców.

Skterowanie w jak najprędszym czasie wysiłków w kierunku rozszerzenia naszych podstaw surowcowych, jest jednym z najpilniejszych zadań naszej polityki gospodarczej. Od tego zależy uprzemysłowienie kraju, złagodzenie powikłanych zagadnień społecznych wzmocnienie siły gospodarczej Polski i jej siły obronnej.

Ta oszukańcza i zbrodnicza akcja spowodowała, iż w czasie zająć zostało zabitych 41 osób, zaś 34 odniosło rany. Cyfra rannych nie może być uważana za ostateczną, ponieważ szereg napastników, którzy odnieśli obrażenia, ukrywa się w obawie przed odpowiedzialnością w lasach i odludnych chatach chłopskich.

Na liście ofiar nie ma zupełnie przywódców i przewodników zająć. Eterzy zapewniali o bezkarności ich uczestników, a następnie, nie troszcząc się o losy rannych, znaleźli dla siebie bezpieczne ukrycie.

Przelana krew chłopska zaciąży na tych, którzy w imię własnych interesów politycznych oszukańczo pchnęli nieodpowiedzialne jednostki do aktów gwałtu i terroru, nie licząc się z ofiarami, jakie musiało to za sobą pociągnąć.

Obrażające uczucia Polaków nadużycie rocznicy zwycięstwa brzoja polskiego dla proklamowania strajku rolnego i doprowadzenia nieodpowiedzialnych grup chłopskich do aktów gwałtu i terroru, nie może minąć bez echa i pociągnie nieuknione konsekwencje, przede wszystkim w stosunku do przywódców.

Podobne wystąpienia, pociągające za sobą ofiary życia ludzkiego i godzące w jedność i zwartość narodu, nie mogą wpłynąć na dalsze postępowanie Rządu, zmierzającego do stopniowej poprawy sytuacji materialnej mas chłopskich i zapewnienia ładu i porządku w Państwie.

Stawoj Składkowski Gen. Dyw.
Prezes Rady Ministrów.

Warszawa, dnia 30 sierpnia 1937 roku.

Z konferencji Koła Posłów i Senatorów Ziemi Pomorskiej u p. Wojew. mln. Raczkiewicza.

W ub. środę w godzinach popołudniowych odbyła się w mieszkaniu pana wojewody pomorskiego Wł. Raczkiewicza z inicjatywy Koła Posłów i Senatorów Ziemi Pomorskiej konferencja w sprawach kulturalnych, gospodarczych i społecznych Pomorza.

W szczególności pp.: posłowie i senatorowie, obok szeregu ogólnych zagadnień kulturalnych, gospodarczych i społecznych przedstawili p. wojewodzie sprawę konieczności udzielenia pomocy rolnictwu pomorskiemu, silnie uszkodowanemu tegorocznymi klęskami nieurodzaju.

Po zakończeniu bardzo ożywionej dyskusji nad poruszonymi zagadnieniami p. wojewoda pomorski zwrócił się do członków Koła Posłów i Senatorów Ziemi Pomorskiej z apelem, by już obecnie wzięli jaknajczynniejszy udział w opracowywaniu planu gospodarczego Pomorza w jego przyszłych zwiększonych granicach.

Kalisz zabiera się do żydów.

KALISZ. W czasie piątkowego jarmarku ponownie doszło do ekscesów antyżydowskich. Wczesnym rankiem na rynek przybyło około 100 narodowców, którzy zabrali się do przedzielania rynku na dwie części: chrześcijańską i żydowską, wymalowali szeroko białą linię i wywiesili transparenty z napisami, wskazujące, gdzie mają stanąć stragany chrześcijańskie, a gdzie żydowskie. Kiedy zaczęli przychodzić straganiarze żydowscy, kazano im zająć wyznaczone miejsca.

O siódmej rano na rynek przybył silny oddział policji. Kazano zdjąć plakaty, zatrzymano kilka osób, zabierając im laski i poleciono handlarzom, żeby zajęli swoje stałe miejsca. Przez cały dzień jarmark odbywał się pod opieką licznych posterunków policyjnych.

Groby wawelskie są nienaruszalne

Wymiana not dyplomatycznych

między nuncjuszem apostolskim a ministrem spraw zagranicznych.

WARSZAWA. Agencja PAT komunikuje: Po przyznanej wymianie zdań jaka miała miejsce między Stolicą Apostolską a Rządem Polskim w sprawie grobów wawelskich zasady postępowania na przyszłość zostały ustalone w notach dyplomatycznych pomiędzy nuncjuszem apostolskim ks. arcybiskupem Cortesi a ministrem spraw zagranicznych p. Józefem Beckiem Wspomniane noty brzmią:

Ekscelencjo! W celu uniknięcia wszelkiej wątpliwości co do stałości grobów katedry wawelskiej, stosownie do życzenia, które Rząd Polski wyraził wobec Stolicy Apostolskiej niżej podpisany nuncjusz apostolski jest upoważniony do potwierdzenia propozycji sformułowanej przez J. E. arcybiskupa krakowskiego w piśmie do J. E. Pana Prezydenta Rzeczypospolitej.

Stosownie do tej propozycji groby królewskie i znakomitych osobistości w pierwszym rzędzie Marszałka Piłsudskiego umieszczone na stałe w krypcach katedry wawelskiej winny być uważane za nienaruszalne. W konsekwencji jeśli na skutek okoliczności wyjątkowych zasła konieczność jakiej zmiany, ustala się, że będzie rzeczą niezbędną uwzględnić uprzednio w tym wypadku z Prezydentem RP. lub osobą przezeń w tym celu wyznaczoną zarządzenia, które mają być przedsięwzięte.

Niżej podpisanemu miło jest wyrazić wobec J. E. Ministra Spraw Zagranicznych zadowolenie z jakim Stolica Apostolska dowiedziała się o szczegółowym załatwieniu tej sprawy która dotykała głębokich i uprawnionych uczuć szlachetnego narodu polskiego.

Monsignore Ph. Cortesi korzysta z tej sposobności, by ponowić wobec J. E. ptk. Becka zapewnienie swego najwyższego poważania.

(—) Ph. Cortesi,
arcybiskup siracyeński, nuncjusz apostolski.

Pomocy wzywają rolnicy powiatu brodnickiego.

W sali „Domu Katolickiego” odbyło się zebranie rolników powiatu brodnickiego, zwołane przez Towarzystwo Rolnicze Powiatowe. Obradom przewodniczył p. Malinowski, prezes T.R.P. W obradach wzięli udział pp. starosta powiatowy Galusiński, naczelnik urz. skarbowego Grzywacz, sen. Siudowski i około 400 rolników z powiatu.

Mówcy zgodnie stwierdzili, że tegoroczne klęski zagrażają bytowi rolników. Powiat brodnicki najwięcej ucierpiał, gdyż wskutek klęsk zostało zniszczonych około 80 procent plonu. Dalej poruszono sprawę rent osadniczych i domagano się przyspieszenia waloryzacji tych rent. Jak się okazuje, renta ta podrywa istnienie gospodarstw rolnych, gdyż cena szacunkowa jest za wysoka. Domagano się wstrzymania spłat dalszych rat z uwagi na rok klęskowy. Poza tym domagano się pomocy ze strony państwa, nie w formie jałmużny, ale w formie godziwej przez obniżenie cen na artykuły rolnicze i monopolowe oraz skreślenia części podatków. Większość mówców apelowała do władz, aby ta przyspieszyła przydział sztucznych nawozów, by wszyscy rolnicy mogli otrzymać je najdalej w miesiącu wrześniu.

W końcu postanowiono wysłać delegację do Torunia, która przedstawi odpowiednie wnioski w sprawie doraźnej pomocy dla rolnictwa.

Na zakończenie zabrał głos p. starosta Galusiński, który przyrzekł wysiłki rolników poprzeć.

Piękny czyn akademików.

W Tarakanach (powiat wileńsko-trocki) odbyło się uroczyste poświęcenie i otwarcie 1 tys. 750 m odcinka drogi, zbudowanego przez uczestników akademickiego obozu młodzieży uniwersytetu Józefa Piłsudskiego w Warszawie.

W uroczystościach udział wzięli — marszałek Senatu Prystor, minister oświaty Świętosławski, liczni przedstawiciele władz oraz społeczeństwa. Rozpoczęła je msza św. z okolicznościowym kazaniem, po której nastąpiło otwarcie nowo wybudowanej drogi, zakończył je zaś wspólny obiad, podczas którego przemówił do akademików marszałek Prystor, zachęcając do pracy na ziemiach wschodnich.

W wyprawie do Hiszpanii zatrzymani na granicy.

KATOWICE. Na Górnym Śląsku pod Łagiewnikami usiłowali przekroczyć granicę do Niemiec Chaim Borenstein i Bernard Buner, pochodzący z województwa kieleckiego. Zatrzymani oświadczyli, że zamierzali udać się do Hiszpanii. Posiadali większą gotówkę, która uległa konfiskacie.

Ekscelencjo!

Miałem zaszczyt otrzymać pismo Waszej Ekscelencji z dnia 25 sierpnia 1937 r. w którym Wasza Ekscelencja zechciała potwierdzić mi z upoważnienia Stolicy Apostolskiej propozycję sformułowaną przez arcybiskupa krakowskiego w Jego piśmie do Pana Prezydenta R. P.

Stosownie do tej propozycji, groby królewskie i znakomitych osobistości, w pierwszym rzędzie Marszałka Piłsudskiego umieszczone na stałe w krypcach katedry wawelskiej winny być uważane za nienaruszalne. W konsekwencji jeśli na skutek okoliczności wyjątkowych zasła konieczność jakiej zmiany, ustala się, że będzie rzeczą niezbędną uwzględnić uprzednio w tym wypadku z Prezydentem Rzplitej lub osobą przezeń w tym celu wyznaczoną, zarządzenia które mają być przedsięwzięte.

Korzystam z tej okazji, by wyrazić Waszej Ekscelencji zadowolenie, którego doznaje mój Rząd, widząc sprawę grobów katedry wawelskiej uregulowaną w sposób uwzględniający uprawnione uczucia narodu polskiego, a równocześnie nie naruszające szacunku, jakim cieszy się w Polsce Kościół katolicki.

Zechce Wasza Ekscelencja przyjąć zapewnienia mego bardzo wysokiego poważania.

(—) J. Beck
minister spraw zagranicznych.
Warszawa, dnia 25 sierpnia 1937 r.

Rząd z pomocą rolnictwu.

Niezależnie od kroków poczynionych już przez Rząd w zakresie przyjęcia z pomocą ludności terenów które ucierpiały wskutek suszy a szczególnie jeśli idzie o paszę, Rząd przedsięwzięcie również kroki zmierzające do zasilenia rynku wewnętrznego paszami treściwymi pochodzenia zagranicznego. Tak więc zwiększony zostanie przywóz makuchów sojowych z Danii i kukurydzy z Rumuni, oraz otwarty zostanie przywóz siana z Węgier w ilości do 5 tysięcy ton.

Ten krok Rządu ma na celu zapobieżenie spekulacyjnemu cenom na paszę. Gdyby jednak to okazało się w praktyce niewystarczającym. Rząd przedsięwzięcie dalsze energiczne kroki tak by wszelkie próby srubowania cen sparaliżować bezwzględnie.

Ministerstwo rolnictwa przyznało kredyt ulgowy w wysokości 600 tys. zł dla rolników woj. łódzkiego na zakup paszy i pomoc siewną. Z tego 200 tys. zł rozprowadzić na Państwowy Bank Rolny przez gminne kasy pożyczkowo-oszczędnościowe względnie przez K.K.O. a pozostałe 400 tys. rozprowadzić ma Centralna Kasa Spółek Rolniczych przez Kasy Stefczyka i spółdzielnie mleczarskie.

Ogłosił bankructwo na 1 i pół miliona zł. i uciekł zagranicę.

W sobotę 28 bm. wieczorem rozeszła się po Rybniku sensacyjna wiadomość, że właściciel górnośląskiej fabryki skór. Fryderyk Strauss zgłosił rano bankructwo na 1 i pół miliona złotych, poczym zbiegł za granicę.

Strauss pozostawił nie tylko liczne długi ale i niezapłać podatków, a ponadto zalega z wypłatą należności robotnikom za pracę.

Robotnicy zajęli fabrykę i pilnują, by pieniądze ze sprzedaży skór przeznaczone zostały na poczet ich zaległych płac.

Strauss zarwał szereg firm prywatnych na poważne sumy.

Władze rozpięły listy gończe za zbiegiem. Nie jest wykluczone, że będzie on ujęty w najbliższym czasie.

Niebezpieczna zabawa z rakietami. Wielki pożar.

W sobotę wieczorem rozszalał się groźny pożar w wiosce Mały Mędromierz w pow. Tucholskim. Ogień powstał na dachu słodcy rolnika Babińskiego. W jednej chwili stanął w płomieniach dach słomiany od którego zajęły się stojące obok budynki.

Mimo natychmiastowej akcji ratowniczej pastwą płomieni padły: stodoła, chlew, 2 przybudówki z całym tegorocznym zbiorem żniwnym, maszynami rolniczymi i warsztatem kołodziejskim. Dom mieszkalny na szczęście uratowano.

Szkoda wynosi 23.000 zł. Przyczyną pożaru jest rzekomo zapalenie się dachu od rakiety świetlnej, która tam spadła wyrzucona przez bawiącą się opodal młodzież.

Czytajcie i rozpowszechniajcie „GŁOS LUBAWSKI“.

Pomoc zbrojna Sowietów dla Chin

objęta tajnymi klauzulami paktu nieagresji PARYŻ. Chińsko-sowiecki pakt o nieagresji, zawiera jak się okazuje, trzy dodatkowe tajne klauzule.

Dotyczą one:

1. Wzajemnej pomocy i współpracy wojskowej na wypadek inwazji w Mongolii Zewnętrznej lub Wewnętrznej.

2. Sowiety zobowiązały się udzielić Chinom broni, amunicji, żywności i płynnego paliwa, oraz przysłać doradców wojskowych.

3. Rząd nankiński ma zalegalizować chińską partię komunistyczną i przyznać jej prawo brania udziału w rządach.

Poza tym rząd nankiński miał zobowiązać się, że nie zawrze żadnego układu antykomunistycznego z państwem trzecim.

Prasa japońska donosi, iż zawarcie tego paktu jest dowodem niesłychanej słabości wewnętrznej rządu nankińskiego.

Dzienniki niemieckie widzą w pakcie wciążę Moskwy do działań na Dalekim Wschodzie. Przy tej okazji niemieckie pisma przypominają antykomunistyczny układ japońsko-niemiecki, który może stanowić przeszkodę dla rozwoju wpływów i propagandy sowieckiej na Dalekim Wschodzie.

Prawicowa prasa francuska jest skłonna widzieć w pakcie chęć interwencji Moskwy w wypadki, rozgrywające się w Azji. Przeważa opinia, że polityka Sowietów doprowadzi do konfliktu zbrojnego z Japonią.

Nowy kurator okręgu szkolnego pomorskiego.

TORUN. We wtorek dnia 31 sierpnia br. złożył wizytę panu wojewodzie pomorskiemu Wł. Raczkiewiczowi obejmujący z dnem 1 września 1937 r. stanowisko kuratora okręgu szkolnego pomorskiego p. dr. Antoni Ryniewicz

Eksportujemy z Pomorza gęsi do Niemiec.

W sobotę, 28 sierpnia br., odbyło się w Związku Izby Organizacji Rolniczych w Warszawie pod przewodnictwem p. naczelnika mr. J. Głębocicza posiedzenie eksportów, Zrzeszenia Eksportów Drobiu i Izby Przemysłowo-Handlowej w Gdyni dla dokonania wrześniowego pomorskiego kontyngentu eksportowego gęsi do Niemiec. Jako zasadę przyjęto, że kontyngent pomorski mogą otrzymać tylko firmy eksportowe pomorskie, a więc: Spółdzielnia Producentów w Tczewie, firma Tomowiak, firma Słomiński z Brus i Pomorski Dom Eksportowy.

Propozycja podziału przedstawiona przez Pomorską Izbę Rolniczą została jednomyślnie zaakceptowana przez firmy eksportujące jak również przez delegata Zrzeszenia Eksportów Drobiu i Izby Przemysłowo-Handlowej w Gdyni.

Ustalono cenę zakupu za gęś o wadze 4 kg. do 4 1/2 kg. złotych 4,10 do 4,40 w zależności od wagi i jakości. W żadnym wypadku gęsi zakupywane na eksport we wrześniu nie mogą być zakupywane po cenie niższej jak 4,10 zł. za gęś 4-kilogramową.

Firmy eksportujące zobowiązały się do najściślejszej współpracy z Pomorską Izbą Rolniczą.

66 procent zniżki do Zakopanego.

Liga popierania Turystyki organizuje od 7 września do 31 października popularnyjazd turystyczny do Zakopanego.

Wszyscy uczestnicy korzystać będą z 66 procentowej zniżki kolejowej na podstawie kart uczestnictwa.

Karty te upoważniają będą również do 33 procentowej zniżki na kolejce linowej.

Pokazy owocarskie.

Towarzystwo Rolnicze Powiatowe zamierza wzorem roku ubiegłego urządzić na jesieni br. dwa pokazy owocarskie i to jeden w Lubawie drugi w Nowym Meście.

Wobec powyższego T.R.P. zwraca się już obecnie do członków, aby zczasu przygotowali sobie odpowiednie próby owocowe.

Zaznaczamy że na pokazach tych wystawić będzie można wszelkiego rodzaju owoce od 5 do 8 sztuk z każdego gatunku, oraz dorodne warzywa i udane rośliny.

Pokazy powinny w tym roku wypaść imponująca, to też już dziś zwracamy Kółkom Rolniczym uwagę na to, aby zajęli się zachęcaniem członków K. R. do wzięcia udziału w pokazach oraz aby przygotowali odnośne eksponaty.

Bliższe terminy pokazów podane zostaną w najbliższym czasie. T.R.P.

Kronika.

Nowe Miasto, dnia 3 września 1937 r.

Piątek Izabelli, Bronisławy
Sobota Rozalji panny
Niedziela Wawrzyńca
Poniedziałek Zacharjasza

Słofica: wschód o godz. 4.43 zachód o godz. 18.05

Komunikat.

Starostwo Powiatowe Lubawskie podaje do wiadomości zainteresowanych rolników, że Państwowy Bank Rolny Oddział w Czudziądzu przyznał dla poszkodowanych kłeskami żywiołowymi rolników ulgowe kredyty siewne przy oprocentowaniu 4 proc. w stosunku rocznym na okres czasu do 14 miesięcy.

Na terenie powiatu Lubawskiego kredyt ulgowy rozprawdzać będą Banki Ludowe w Nowym Mieście Lubawskim i Lubawie oraz bezpośrednio Państw. Bank Rolny Oddział w Czudziądzu dla nie członków Banków Ludowych. Członkowie Banków Ludowych, winni się zwracać o kredyt bezpośrednio do Banków Ludowych, zaś nie członkowie powinni podanie złożyć za pośrednictwem Towarzystwa Rolniczo-Powiatowego w Nowym Mieście Lubawskim, które też w sprawie tej udzielać będzie bliższych informacji i posiada ustalone wzory podań o kredyt ulgowy siewny. O bliższe informacje można się też zwrócić do tut. Starostwa pokój Nr. 3.

Podań o kredyt ulgowy na zasiewy jesienne należy złożyć do wyżej podanych instytucji w terminie do dnia 7 września 1937 r.

Nie będzie ulg podatkowych.

Organizacje gospodarcze prowadzą starania na terenie Ministerstwa Skarbu w sprawie przyznawania nowych ulg podatkowych dla drobnych płatników. W pierwszym rzędzie prowadzone są zabiegi o ulgi dla rzemieślników.

Zgłoszono memoriał w Ministerstwie Skarbu o obniżeniu zaległości w podatku przemysłowym za czas od 31 grudnia 1935 r. Starania o nowe ulgi podatkowe napotykać jednakże na duże trudności, gdyż już w swoim czasie rząd zapowiedział zaniechanie tego rodzaju pomocy dla sfer gospodarczych, uznając ją za pomoc dla opieszalszych płatników.

Z okazji rozpoczęcia nowego roku szkolnego zabierze głos przed mikrofonem Minister WR. i OP. prof. Wojciech Świętosławski. Przemawiać on będzie dwukrotnie a mianowicie: w sobotę, dnia 4 września wygłosi o godzinie 11,05 przemówienie pt. „Czego Polska oczekuje od swej młodzieży”, natomiast zaś w niedzielę dnia 6 września o godzinie 20,40 pan Minister poruszy temat: „U progu nowego roku szkolnego”.

Z miasta i powiatu.

Początek zajęć w Szkole dokształcającej.

Kierownictwo Publicznej Szkoły Dokształcającej Zawodowej w Nowym Mieście, podaje do wiadomości, że nauka w szkole rozpocznie się dnia 7 września br. o godzinie 17,10. W oznaczonym czasie winni się zgłosić również wszyscy uczniowie, którzy dotychczas do szkoły nie uczęszczali. Kierownik szkoły.

Na Fundusz Obrony Narodowej

a mianowicie na zakup ciężkich karabinów maszynowych które powiat lubawski zamierza ofiarować wojsku złoży w dalszym ciągu: pp.

Rozdzielone Przyp. Wojskowe	49,25 zł
Tow. gimnastyczne „Sokół”	5,- zł
Kolejowe Przyp. Wojskowe	4,- zł
Harcerki Drużyny Pozaszkolnej	10,- zł
Cech Kowalski	10,- zł
Cech Szewski	5,- zł
Związek Właścicieli Nieruchomości	10,- zł
Związek Podoficerów Rez. Poz. Narod.	50,- zł
Członkowie „Rodziny Policyjnej”	3,60 zł
Alfred Zalewski — Drogeria	10,- zł
Urzednicy i pracownicy Zarządu Miejskiego i przedsiębiorstw miejskich	60,76 zł
Razem:	217,61 zł

Za powyższe ofiary składam niniejszym serdeczne podziękowanie w imieniu Miejskiego Komitetu Obywatelskiego F. O. N.

Jednocześnie apeluję do Szan. Obywatelstwa o łaskawe dalsze ofiary na powyższy cel, które składane należy w biurze Zarządu Miejskiego w godzinach przed południowych.

(-) Wachowiak Burmistrz:
Przewodniczący Komitetu.

Na ślubnym kobiercu.

Nowe Miasto. W ubiegłych dniach w przastarzej świątyni parafialnej w Nowym Mieście, przed cudownym obrazem Matki Boskiej Łąkowskiej pobłogosławione zostały trzy związki małżeńskie, które zawarli: p. Jan Brząkała urzędnik Starostwa z p. Marią Bukowską z Nowego Miasta, p. Jan Cieśniewski urzędnik państwowy z Krakowa z p. Jadwigą Jabłońską z Nowego Miasta, oraz p. Stanisław Jankowski urzędnik Wydz. Powiatowego pow. lub. z p. Jadwigą Kurlikowską z Nowego Miasta. Nowożeńcom, cieszącym się szczerą i serdeczną sympatią w kołach towarzyskich i urzędniczych naszego miasta, składa redakcja naszego pisma na tej drodze najlepsze życzenia szczęścia i prawdziwej pomyślności w nowym okresie życia.

Kwesta Stow. Pań Miłosierdzia.

Nowe Miasto. Zarząd Stow. Pań Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo przypomina paniom czynnym o niedzielnej kwesie przed kościołem.

Komunikat.

Lubawa. Kierownictwo Publ. Szkoły Doksz. Zawodowej w Lubawie podaje do wiadomości P. T. mistrzom i kupcom, zatrudniającym terminatorów, że rok szkolny dla uczniów P. S. D. Z. rozpoczyna się w poniedziałek 6 września. Lekcje rozpoczyna się o godz. 18-tej (6-tej). Zapisy nowych uczniów odbędą się w tymże dniu (poniedziałek 6 września) od godziny 17-5-tej. Kierownictwo szkoły.

Pożar zagrody.

Niem. Brzozie. W dniu 31 sierpnia powstał pożar w zagrodzie rolnika Wszoska Leona w Niem. Brzoziu. Spalił się dom mieszkalny wraz z chlewem i stodołą, oraz wszelkim martwym inwentarzem. Szkoda wynosi około 7000 zł. Poszkodowany był ubezpieczony na ogólną sumę 5000 zł w Tow. Ubezpiecz. Wzajemnych. Przyczyną pożaru narazie nie ustalono.

Program Tygodnia Strażackiego w Nowym Mieście Lubawskim.

Wzorem ubiegłych lat i w tym roku w czasie od 5 do 12 września 1937 r. Stowarzyszenie Ochotniczej Straży Pożarnej w Nowym Mieście Lubawskim urządza „Tydzień Strażacki” według niżej podanego programu.
sobota dnia 4. IX. 1937 r.
godz. 20 capstrzyk z sprzętem strażackim
niedziela dnia 5. IX. 1937 r.
godz. 8 pobudka
godz. 8 msza św. za zmarłych strażaków
wtorek dnia 7. IX. 1937 r.
godz. 20 ćwiczenia szkolne na placu ćwiczeń
czwartek dnia 9. IX. 1937 r.
godz. 20 atak pożarowy
niedziela dnia 12. IX. 1937 r.
godz. 9 nabożeństwo
Podczas „Tygodnia Strażackiego” odbędą się kwesty uliczne i sprzedaż nalepek po domach.

Podziękowanie.

Zarząd Opieki Rodzicielskiej przy Szkole Powszechnej w Nowym Mieście składa serdeczne podziękowanie Pani prof. Gilowskiej za złożenie 10 zł na dożywianie najbardziej potrzebujących dzieci przy Szkole Powszechnej.

Kradzieże w powiecie.

Targowisko. Radziwiłłowskiemu Alf. służącemu rolnika Krużewskiego z Targowiska skradziono z poddasza chlewa garderołę męską wartości 69 zł.

Raczek. Robotnikowi Fr. Sajdlowicz Raczka skradziono kilka kurecząt. Sprawcą kradzieży okazał się rolnik Witkowski z tejże wsi.

Pratnica. Rolnikowi Kłosowskiemu Bernardowi z Pratnicy skradziono 7 ctr. żyta z plewami z kłesiska niezamkniętej stodoły wartości około 70 zł. Wdrożono energiczne dochodzenia.

Pacółtowo. Robotnikowi Kurkiewiczowi Wł. z Pacółtowa skradziono z bielnika bieliznę wart. około 10 zł.

Radomno. W nocy z 27-28 ub. mies. nieznaną sprawcy wtargnęli do mieszkania rolnika Uzińskiego skąd zabrali większą ilość g a r d e r o b y męskiej i damskiej, ogólnej wartości około 240 zł. Policja jest już na tropie sprawców.

Sumin. Nocą 27-28 skradziono z niezamkniętego chlewa na szkodę Armknechta Franciszka zam. w Suminie większą ilość drobiu wartości około 50 złotych.

Gmina Kurzętnik na Fundusz Obrony Narodowej.

Z gminy Zborowej Kurzętnik złożyły na Fundusz Obrony Narodowej następujące gromady:

Kurzętnik. Banaszewski Wacław 10,- zł. Krzemieniowski 5,- zł. Kasper Antoni 20,- zł. Rzymski Roman 1,- zł. Dworznikowski Andrzej 2,- zł. Ługiewicz Bolesław 0,10 zł. Weselowski Józef 0,50 zł. Cejman Fr. 1,- zł. Seroczyńska 1,- zł. Sochacki Józef 0,25 zł. Olszewski Franciszek 0,50 zł. Leszczyński Kazimierz 1,- zł. Majewski Anastazy 0,50 zł. Lipiński Antoni 0,50 zł. Oelberg Mieczysław 2,- zł. Jabłoński Alojzy 2,- zł. Majewski Bronisław 0,20 zł. Winter Józef 3,- zł. Fanzlauowa Apolonia 0,50 zł. Rzymski Augustyn 0,50 zł. Kijora Roch 0,50 zł. Redyngowa Jadwiga 0,50 zł. Kotewicz Bronisław 0,50 zł. Rzymski Bronisław 0,20 zł. Rynkowska Halina 0,50 zł. Zakrzewski Bronisław 0,50 zł. Kunz Edward 0,50 zł. Widomski Feliks 0,30 zł. Czajkowski Franciszek 0,50 zł. Mania Maksymilian (rzeźnik) 1,- zł. Zurawski Mieczysław 5,- zł. Regłowa Stanisława 10,- zł. Pieńczęwski Wincenty 5,- zł. Łukwiński Franciszek 5,- zł. Mackiewicz Jan 5,- zł. Kordalski Wacław 5,- zł. Bendyk Józef 2,50 zł. Rożanowski Władysław 5,- zł. Granica Władysław 2,50 zł. Kujawski Edmund 5,- zł. Bendyk Alfons 2,- zł. Kiliński Antoni 3,- zł. Przybyszewski Antoni 0,50 zł. Siemianowska Jadwiga 5,- zł. Gryza Józef 2,50 zł. Krużewski Józef 2,50 zł. Nowiński Zygmunt 1,- zł. Raszynski Józef 1,- zł. Raszynski Franciszek 1,- zł. Przybyszewski Franciszek 2,- zł. Józefowicz Józef 1,- zł. Kurowski Edward 10,- zł. Ługiewicz Konstanty 1,- zł. Lewicki Józef 0,50 zł. Gurzyński Leon 1,- zł. Łukwiński Anastazy 1,50 zł. Wiśniewski Władysław 2,- zł.

Krzemieniewo. Gajdziewski Józef 10,- zł. Wiśniewski Bronisław 7,- zł. Wiśniewski Leon 5,- zł. Wiśniewski Władysław 1,- zł. Zuchowski Walerjan 2,- zł. Krajewicz Józef 1,- zł. Ekert Michał 7,- zł. Cherkowski Feliks 6,- zł. Swiniarski Alojzy 15,- zł. Langa Bolesław 2,- zł. Wierzbicka Józefa 0,50 zł. Kołodziejki Ignacy 1,- zł. Cherkowski Alojzy 1,50 zł. Czapek Feliks 1,50,- zł. Kowalewski Jan 0,50 zł. Seroczyński Walerjan 1,- zł. Burkiewicz Bernard 0,50 zł. Filkowski Leonard 5,- zł. Rochewicz Aleksander 5,- zł. Guzowski Leonard 20,- zł. Rochewicz Jan 10,- zł. Karbowski Mateusz 3,- zł. Cybulski Władysław 1,- zł. Duliński Bronisław 5,- zł. Klonowski Teofil 2,- zł. Kozłowski Jan 0,50 zł. Grabowski Julian 2,- zł. Mierzyński Bolesław 0,30 zł. Dembiński Bronisław 2,- zł. Skonieczny Józef 1,- zł. Malinowski Konstanty 2,- zł. Jarzębski Kazimierz 10,- zł. Graduszewski Jan 14,- zł.
Razem 143,30 zł.

Lipowiec. Kunz Władysław 4,- zł. Masłowski Franciszek 1,- zł. Radomski Władysław 2,- zł. Swiniarska Katarzyna 3,- zł. Zarębski Anastazy 1,- zł. Nastachowski Jan 0,50 zł. Klimaszewski Jan 0,50 zł. Mellerowa Julianna 1,- zł. Rosiński Walenty 4,- zł. Cichońska Anna 1,- zł. Ptaszyński Wawrzyniec 1,- zł. Wiśniewski Kazimierz 1,- zł. Mówiński Jan 2,50 zł. Malinowski Józef 0,85 zł. Jabłoński Edmund 0,20 zł. Radomski Bronisław 2,50 zł. Prusakowski Walenty 1,- zł. Swiniarski Jan 0,50 zł. Malewski Józef 2,- zł. Sarnowski Józef 0,50 zł. Falkowski Józef 1,- zł. Jakubowski Jan 2,80 zł. Patelson Jan 1,50 Mech Antoni 0,20 zł. Lerch Jan 0,50 zł. Kukawski Zbigniew 0,50 zł. Anger Władysław 0,50 zł.
Razem: 37,05 zł.

Nieszczęśliwy wypadek przy pracy.

Lubawa. W dniu 1 września robotnik Kremski Józef zatrudniony u kupca Zielińskiego Ignacego w Lubawie przy ul. Grunwaldzkiej 12, uległ nieszczęśliwemu wypadkowi. Mianowicie obsługując motorowy śrutownik został pochwycony przez pas transmisyjny, wskutek czego doznał ciężkich obrażeń wewnętrznych. Nieszczęśliwy niezwłocznie po wypadku odstawiony został do szpitala św. Jerzego w Lubawie, gdzie lekarz stwierdził naruszenie kręgosłupa, oraz złamanie podstawy czaszki. Stan chorego jest beznadziejny.

Przed wyprawą mikrofonów Rozgłośni Pomorskiej P. R. do Swarzewa.

W dążeniu do uprzyśtępniania szerokiej rzeszy swoich słuchaczy najważniejszych wydarzeń dnia Rozgłośnia Pomorska Polskiego Radia przygotowuje wielką wyprawę swoich mikrofonów do Swarzewa na dzień 8 września br. Koronacja bowiem statuy cudownej Matki Boskiej Swarzewskiej, Królowej Polskiego Morza — to przecież wydarzenie, o którym już głośno netylko na wybrzeżu, niewieko na Pomorzu, ale w całej Polsce. Szeroko znany w całym kraju jest wyniosły kościół nad ciełą Zatoką Pucką, która w dni uroczystych świąt wypełnia się kutrami rybackimi i łodziami żaglowymi z całego wybrzeża, podczas gdy łądem z całych Kaszub od Gdyni i od Gdańska ciągną pielgrzymki wernych ze śpiewem na ustach. Cała Polska również zatrząsa się od świętego oburzenia, kiedy rozniósł się wieść o świętokradzkim zbezczeszczeniu cudownej statuy.

W tych warunkach zrozumiałe jest zainteresowanie, jakie cała Polska okazuje dla ekscytacyjnej uroczystości koronacyjnej w Swarzewie. Doceniając wagę uroczystości swarzewskich, Rozgłośnia Pomorska przygotowuje transmisję, która pozwoli wszystkim uczestniczyć we wielkim święcie wybrzeża i Kaszub. Transmisja będzie także poniekąd ugodą za hojne datki dla tych, którzy nie będą mogli osobiście wziąć udziału w uroczystościach koronacyjnych, a którzy nie szczędzili ofiar na nowe insygnia dla Matki Boskiej Swarzewskiej, wykonane już kosztem kilkunastu tysięcy złotych, zdobne w szlachetne kamienie i drogocenne perły.

Szczegółowy program transmisji ze Swarzewa poda Rozgłośnia Pomorska w jednym z najbliższych swych komunikatów.

Teczki skrzywiają kręgosłupy

Kuratoria szkolna, opierając się na badaniach lekarskich zalecają ażeby dzieci w szkołach powszechnych zwłaszcza z klas niższych używały tornistrów zamiast teczek.

Badania lekarskie wykazały bowiem, że duży odsetek skrzywienia kręgosłupa u dzieci jest spowodowany noszeniem teczek, przeładowanych książkami.

Ruch towarzystw

Związek Weteranów Powstań Narodowych 1914-18 delegat powiatowy w Nowym Mieście Lub. zwołuje na dzień 5 września godz. 13-ta na wskutek zarządzenia Zarządu Okręgowego nadzwyczajne walne zebranie koła do zwykłego lokalu. Stawiennictwo człon. obowiązkowe. Delegat Powiatowy Szezerbicki

KOMUNIKATY ROLNICZE.

Kredyt ulgowy na zakup ziarna siewnego i pasz.

Z powodu klęsk żywiołowych, jakie nawiedziły rolnictwo Pomorskie w ostatnich dwóch latach, rolnictwo Pomorskie znajduje się w niezmiernie ciężkim położeniu. Wystąpienia Izby Rolniczej szły od samego początku w kierunku badania i podawania do wiadomości władzom miejscowym i centralnym zaistnienia tych klęsk, stwierdzenia ich rozmiarów i zainicjowania pomocy. Dzięki tym staraniom ostatnio Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych powiadomiło Izbę Rolniczą, że dla rolnictwa Pomorskiego wyznaczona została globalna kwota 250.000 zł kredytu ulgowego na zakup ziarna siewnego oraz pasz treściwych i objętościowych. Izba Rolnicza w ścisłym porozumieniu z Urzędem Wojewódzkim Pomorskim oraz z Pomorskim Towarzystwem Rolniczym stwierdziła, że wyznaczony kredyt w kwocie 250.000 zł jest daleko niewystarczający na potrzeby li tylko jednego zboża siewnego w bieżącym sezonie jesiennym, nie wspominając zupełnie o pomocy na zakup brakujących pasz treściwych i objętościowych. Sprawa powyższa była również przedmiotem obrad na posiedzeniu Zarządu Pomorskiej Izby Rolniczej, które odbyło się w dniu 26 sierpnia br. Zarząd Izby Rolniczej jednomyślnie stwierdził, że konieczne jest poczynienie dalszych zabiegów dla uzyskania znacznie wyższej kwoty na pomoc kredytową dla zakupu ziarna siewnego, niezależnie od wyasygnowania dalszych sum na pasze treściwe i objętościowe.

Izba Rolnicza jest w trakcie badania jakie istnieją braki w bieżącym roku gospodarczym pasz na wyżywienie inwentarza do nowych żniw i w oparciu o te dane wystąpi z odpowiednimi wnioskami w oddzielnych memoriałach do władz centralnych.

Z zebrania Kółek Rolniczych.

W dniu 5 września 1937 r. odbędą się zebrania Kółek Rolniczych w następujących miejscowościach:
Gierłoż Polska o godz. 16-ej
Lubawa o godz. 16-tej.
Ze względu na ważne sprawy, uprasza się o liczny udział. Zarząd.
Lekarty Zebranie Kółka Rolniczego w Lekartach odbędzie się w dniu 4 września 1937 r. o godz. 20-ej
Ze względu na ważne sprawy, prosi o liczny udział Zarząd.

Mroczo. Zebranie Kółka Rolniczego odbędzie się w Mroczo dnia 5 września 1937 r. po głównym nabożeństwie (godz. 12) na które wszystkich rolników Mroczenka, Sugajenka, Boleszyna, Kowalik i Trzcina się zaprasza.
Na porządku obrad bardzo ważne sprawy. Przybędzie zamiejscowy prelegent.

Jesienne nawożenie łąk i pastwisk

W ostatnich latach jesteśmy świadkami poważnego zainteresowania się sfer rolniczych zagospodarowaniem użytków zielonych. Wzrasta ilość łąk i pastwisk założonych na nowo w sposób zgodny ze stanem współczesnej wiedzy, dość często spotkać się można z podsiemwem łąk, a nawożenie nie należy już do rzadkości. Ugruntowuje się w kołach rolniczych przekonanie, że dobra łąka i dobre pastwisko stanowią najtańsze źródło paszy. Coraz więcej rolników przekonało się również, że za starania i za nawożenie płacą użytki zielone nie tylko wyższą plonem, ale i polepszeniem jakości paszy.

Wielu rolników używających do zasilania łąk i pastwisk nawozów pomocniczych popełnia jeszcze cały szereg błędów i niedociągnięć, które nie pozwalają na osiągnięcie pełnej opłacalności nawożenia. Dość częstym błędem jest ograniczanie się jedynie do nawożenia potasowego, przy zaniedbaniu nawożenia fosforowego i azotowego. Dalej spotkać się można z rozsiewaniem nawozów sztucznych dopiero na wiosnę, mimo, że nawożenie jesienne bardziej podnosi plony, a więc jest opłacalsze.

Roślinność łąk i pastwisk wymaga do wydania pełnego plonu nie tylko potasu ale w równej mierze fosforu i azotu. Przy dodatku pokarmów poprawia się porost, podnosi się plon, zwiększa się ilość traw szlachetnych i roślin motylkowych, a więc roślin posiadających dużą wartość odżywczą, przy czym równocześnie ulegają zagłuszeniu chwasty i rośliny mniej pożądane, gdyż większość z nich źle się rozwija na nawożonych użytkach zielonych i niewytrzymuje konkurencji z zaopatrzonymi w pokarmy roślinami szlachetnymi.

Na wzroście plonu nie kończą się jednak korzyści wypływające z nawożenia łąk i pastwisk. Poprawia się ponadto smakowitość siana i wzrasta jego wartość odżywcza, a na pastwiskach obserwujemy poza polepszeniem się porostu — również zwiększenie wartości odżywczej trawy.

Wspomniałem uprzednio, że najlepsze wyniki i najpewniejszą opłacalność daje nawożenie jesienne. Jeśli użytki zielone otrzymają nawozy w jesieni, wtedy rośliny rosnące na łąkach i pastwiskach wejdą w zimę mocniejsze, lepiej przetrzymają i wcześniej na wiosnę zaczną się rozwijać. Wiosenne nawożenie będzie na miejscu jedynie na łąkach ulegających na wiosnę zalaniu przez wodę, a w pozostałych wypadkach należy oddać pierwszeństwo nawożeniu jesiennemu.

Z nawozów fosforowych nadaje się najlepiej do nawożenia łąk i pastwisk supertomasyna 30 proc. tańsza w użyciu od 16 proc. Dając na 1 ha 150—200 kg supertomasyny 30 proc. zaopatrujemy użytki zielone w fosfor nie ulegający łatwemu wypłukaniu oraz w wapno.

Doświadczenia wykazały, że działanie nawozowe supertomasyny przewyższa działanie tomasówki.

Z nawozów potasowych najodpowiedniejszy jest na łąki kainit, który stosuje się w ilości 500—800 kg. na ha.

Łąki mineralne i pastwiska wymagają koniecznie zasilania ich azotem, przyczyniającym się głównie do rozwoju traw szlachetnych. Do tego celu nadaje się najlepiej azotniak 21 proc. zastosowany w ilości około 100 kg. na 1 ha; ponadto po 1-szym pokosie dodać trzeba łąkom ok. 150 kg. saletrzaku, a pastwiskom po każdorazowym przepasaniu po 100—150 kg saletrzaku lub saletry wapniowej na 1 ha.

Warunkiem dobrego działania nawozów azotowych na łąkach i pastwiskach jest zastosowanie na 1 ha co najmniej 30 kg. czystego azotu rocznie. Dawki mniejsze zostają pobierane częściowo przez rośliny motylkowe, obchodzące się bez nawozów azotowych i nie wywierają należytego działania.

Wspomnieć trzeba, że z azotniakiem wprowadzamy do gleby i wapno. Azotniak przyczynia się również do wyniszczenia mchu, stanowiącego często plagę naszych łąk.

Miód leczy reumatyzm.

W racjonalnym odżywianiu powinien być uwzględniony miód, gdyż jest to produkt bardzo pożyteczny dla organizmu ludzkiego, posiadający wszystkie wartości odżywcze cukru a łatwiej od cukru strawny. Poza cukrem miód zawiera wiele witamin oraz składniki posiadające własność leczniczą przy niektórych chorobach (reumatyzm), może też być używany jako środek łagodzący przy kaszlu katarze, zaziębieniu. Znawcy miodu rozróżniają kilka naczle jego gatunków, mianowicie:

miód akacjowy — jasny, lekko żółtawy, ze słabym zapachem, powoli scukrowuje się,

miód lipowy — świeżo po wytrząśnięciu z plasterów jest barwy żółta dukatowego, potem znacznie jaśnieje. W smaku jest dość ostry, po scukrowaniu staje się masłowaty;

miód gryczany — ciemno-brązowy o silnej, drażniącej woni, w smaku ostry, silnie drapie w gardle, najlepiej nadaje się do wyrobu ciastek i pierników;

miód wrzosowy — jest najgorszą odmianą miodu.

miód z białej koniczyzny — jasno - żółty o delikatnym smaku, po scukrowaniu masłowaty;

miód z kwiatów łąkowych — żółtawy o delikatnym smaku;

miód z roślin krzyżowych — jasno-żółty, w smaku ostry i tłusty, dość silnie drapie gardło, po scukrowaniu tworzy grube ziarnka;

Do rozróżnienia prawdziwego miodu od zafałszowanego służą dwa sposoby:

Rozpuścić jedną część miodu w dwóch częściach wody, dodać dziesięć części alkoholu i wymieszać. Miód podrobiony utworzy bia-

ławy płyn w którym przeróżne domieszki wypłyną na powierzchnię lub utworzą osad, do odrobiny miodu dodać kilka kropel jodyny. Jeżeli miód jest zafałszowany mąką, krochmalem lub burakami, to te domieszki pod działaniem jodyny ściemniają i zabarwiają miód na niebiesko.

PROGRAM RADIOWY.

Warszawa — sobota 4. IX.

6.15—8.00 Audycja poranna
11.15 Audycja dla szkół
12.03 Dziennik południowy
12.15 Strzeżmy wieś od pożarów — pogadanka
12.25 Koncert rozrywkowy
15.45 Wiadomości gospodarcze
16.00 „Jaś” — Audycja dla dzieci
16.30 Bejeczki
17.00 Pieśni ludowe
17.15 Utwory Edwarda Griega
17.50 Bohaterskie miasto Lwów
18.00 Nasz program
18.10 Program na jutro
18.15 Małe zespoły instrumentalne — płyty
18.50 Pogadanka aktualna
19.00 Recital fortepianowy
19.40 Pogadanka aktualna
19.50 Wiadomości sportowe
20.00 Audycja dla Polaków za granicą
20.45 Dziennik wieczorny
20.55 Aktualna pogadanka rolnicza
21.05 Przygoda w Grinzińgu — operetka
21.55 Dni powstania państwa Kowalskich
22.10 Muzyka taneczna w wyk. Małej Ork. P.R.
22.50 Ostatnie wiadomości dziennika wieczornego
przegląd prasy i komunikat meteorologiczny

Toruń — sobota 4. IX.

6.15—8.00 Audycja poranna
13.00 Wesołe melodie — płyty
15.00 Fragmenty z oper — płyty
15.40 Wiadomości z Pomorza
18.00 Morze i Pomorze w literaturze pięknej
18.10 Skrzypce i fortepian — płyty
18.35 Nasz program
18.45 Wiadomości sportowe z Pomorza
23.00 Tańce — płyta za płytą

Toruń — niedziela 5. IX.

8.35 Od wal do miasta
8.55 Program na jutro
9.00 Transm. nabożeństwa z Katedry Włocławskiej
10.45 Koncert popularny
18.00 Gryficka młódź na warszawskim bruku
14.40 Ouryatyka w nowych granicach Pomorza
20.00 Koncert solistów
20.35 Wiadomości sportowe z Pomorza
21.45 Wiadom. sport. ze wszystkich rozgłośni P.R.
23.00 Tańczymy — płyty

Toruń — poniedziałek 6. IX.

6.15—8.00 Audycja poranna
13.00 Koncert rozrywkowy
15.00 Muzyka symfoniczna — płyty
15.40 Wiadomości z Pomorza
18.00 Pogadanka aktualna
18.10 Wesoła muzyka — płyty
18.40 Program na jutro
18.45 Wiadomości sportowe z Pomorza
23.00 Tańce i piosenki — płyty

Redaktor odpowiedzialny i wydawca
Antoni Miłoszewski — Nowe Miasto nad Drwęcą.

TRZASKI, EVERTA I MICHAŁSKIEGO

WYDAWNICTWA ENCYKLOPEDYCZNE

ENCYKLOPEDIA ILUSTROWANA
w 5 tomach, opracowana pod red. Dra St. Lema.
Omawia 100.000 pojęć i zawiera 3.000 ilustracji,
2.000 tablic i map wielobarwnych

ENCYKLOPEDIA POWSZECHNA
w 2 tomach, z 526 ilustracjami na 47 tablicach
objętość 2,508 szpalt druku

ENCYKLOPEDIA DLA WSZYSTKICH
w 1 tomie, stron 902; objaśnia 40.000 pojęć w
750.000-ach słów; 9.000 ilustracji na 64 tablicach

LEKSYKON ILUSTROWANY
w 1 tomie, od A—Z, zawierający 250.000 wierszy
druku (2.646 szpalt), 4.200 ilustracji, 68 map.

ENCYKLOPEDIA XX WIEKU
w 1 tomie, 1000 stron, liczne ilustracje, portrety
mapy. Suplement 5-tom. „Encykl. ilustrowanej”.

ENCYKLOPEDIA STAROPOLSKA
w opracowaniu prof. Aleksandra Brücknera. Za-
wiera ok. 1.000 stron druku i blisko 4.000 ilustr.

Nabywać można na raty miesięczne.

KSIĘGARNIA WYDAWNICZA

Trzaska, Evert i Michalski Sp. Akc. Warszawa
Krakowskie Przedmieście 13.

Zlecenia na wszystkie wydawnictwa
wyżej wymienionej księgarni przyjmuje firma

B. MIŁOSZEWSKI — Nowe Miasto Lubawskie.

KAWA

palona na maszynie
najnowszego systemu
zachowuje znakomity zapach, czysty smak

i największą wydajność.

Codziennie świeżo palona trafia
z maszyny do magazynu, —
a stamtąd wprost do konsumenta,
dając mu wyborny, wszystkie
zalety posiadający napój

do nabycia w firmie:

Stanisław Rost, Nowe Miasto
rynek 23 — tel. 36.

Nawozy sztuczne:

**AZOTOWE
POTASOWE
FOSFOROWE**

oraz wapno nawozowe

poleca

„Rolnik” Spółdzielnia rol. handl.

Lubawa tel. 39 Nowe Miasto tel. 49.

Rybno tel. 2.

BILETY WIZYTOWE

poleca

B. Miłoszewski, Nowe Miasto

POLECAM

po najniższych cenach
najlepszy wyrób
krajowy:

**maneże
młóckarnie
wialnie
sieczkarne
pługi
brony**

**kultywatory
odkładnie-lemieszce**
oraz wszelkie części
zapasowe do maszyn

parniki do parow. kartofli

kafle do pieców
w różnych kolorach
i obciąża do takowych

najlepszy węgiel
górnolubski
opałowy i kowalski

N. Ewertowski

Rynek 27. Tel. 66.

handel żelaza, maszyn rol.
i sprzętów domowych

Pokój

z utrzymaniem lub bez

do wynajęcia

M. Spelchertowa

Nowe Miasto

Sobieskiego

Nowe

kiszzone

ogórki

poleca

Stanisław Rost
Nowe Miasto
tel. 36 Rynek

**Pokój
umeblowany**

od 1. IX. br. do wynajęcia
Gdzie wskazać adm. „Głosu”

Służąca

do prac domowych
potrzebna od zaraz

M. Spelchertowa
ul. Kościuszki 13.

**Rybną
mąkę
(Fischmehl)**

poleca

Stanisław Rost
Nowe Miasto

Telefon 36. Rynek 23.